Sau bài thực hành này, sinh viên có khả năng:

- Sử dụng thư viện Numpy để xử lý array và ma trận lớn
- Sử dụng thư viện Pandas để xử lý, tính toán dữ liệu

1. GIỚI THIỆU NUMPY

- Numpy là thư viện dành cho lập trình toán học, khoa học, kỹ thuật và khoa học dữ liệu.
- Numpy xử lý rất tốt các đối tượng mảng đa chiều và ma trận.
- Numpy xử lý khối lượng lớn dữ liệu rất nhanh
- Tensorflow và Scikit sử dụng Numpy để tính toán ma trận ở backend.

2. CÀI ĐẶT NUMPY

```
pip install numpy
```

3. TẠO NUMPY ARRAY

3.1. Tạo array 1-chiều

```
#cách 1
# tạo list
my_list = [1, 9, 15, 39]
print('Python list:', my_list)
#chuyển list --> Numpy array
my_numpy_array = np.array(my_list)
print('Numpy array:', my_numpy_array)

#cách 2
a = np.array([1, 9, 15, 39])
print(a)

Python list: [1, 9, 15, 39]
Numpy array: [ 1 9 15 39]
[ 1 9 15 39]
```

Ta có thể dùng thuộc tính shape, dtype để xem kích thước mảng, kiểu dữ liệu.

3.2. Array 2-chiều

3.3. Array 3-chiều

3.4. Tạo Array với giá trị ban đầu là 0 hoặc 1

```
e = np.zeros((2, 2))
f = np.ones((3, 3))
print('Zero matrix:\n', e)
print('One matrix\n', f)

Zero matrix:
   [[0. 0.]
   [0. 0.]]
   One matrix
   [[1. 1. 1.]
   [1. 1. 1.]]
```

3.5. Reshape và Flatten ma trận

3.5.1. Reshape thay đổi kích thước ma trận

```
e = np.array([[1., 2., 3.], [4., 5., 6.]])
print(e)
print(e.shape)
f = e.reshape(3,2)
print(f)
 g = np.array([[[1., 2., 3.], [4., 5., 6.]],
              [[7., 8., 9.], [10., 11., 12.]]
print(g)
print(g.shape)
h = g.reshape(3,4)
print('reshape (3, 4)\n',h)
 j = g.reshape(3, 2, 2)
print('reshape (3, 2, 2)\n', j)
k = g.reshape(2, 3, 2)
print('reshape (2, 3, 2)\n', k)
[[1. 2. 3.]
 [4. 5. 6.]]
(2, 3)
[[1. 2.]
 [3. 4.]
 [5. 6.]]
[[[ 1. 2. 3.]
  [ 4. 5. 6.]]
 [[ 7. 8. 9.]
  [10. 11. 12.]]]
 (2, 2, 3)
reshape (3, 4)
 [[ 1. 2. 3. 4.]
 [5. 6. 7. 8.]
 [ 9. 10. 11. 12.]]
reshape (3, 2, 2)
 [[[ 1. 2.]
  [ 3. 4.]]
 [[5.6.]
  [7.8.]]
 [[ 9. 10.]
  [11. 12.]]]
```

3.5.2. Platten là chuyển array nhiều chiều về 1 chiều

3.6. Thêm dòng dữ liệu với hstack và vstack

Hàm hstack((x, y)) cho phép thêm nối thêm dữ liệu ma trận y vào sau ma trận x (chiều ngang). Hàm vstack((x, y)) cho phép thêm nối thêm dữ liệu ma trận y vào dưới ma trận x (chiều dọc).

```
f = np.array([1., 2., 3.])
g = np.array([4., 5., 6.])
h_stack = np.hstack((f, g))
print('Horizontal Append\n', h_stack)
v_stack = np.vstack((f, g))
print('Vertical Append\n', v_stack)

Horizontal Append
[1. 2. 3. 4. 5. 6.]
Vertical Append
[[1. 2. 3.]
[4. 5. 6.]]
```

3.7. Sinh mảng số ngẫu nhiên

3.7.1. Sinh mảng số nguyên ngẫu nhiên

```
a = np.random.randint(100, size=(5,))
    print('Random 1-D array\n',a)
    b = np.random.randint(100, size=(3, 4))
    print('Random 2-D array\n',b)
    c = np.random.randint(100, size=(3, 4, 3))
    print('Random 3-D array\n',c)
Random 1-D array
    [ 2 75 62 94 66]
    Random 2-D array
     [[98 92 94 97]
     [98 69 51 51]
     [50 9 48 84]]
    Random 3-D array
     [[[58 40 14]
      [57 42 26]
      [16 9 41]
      [59 84 69]]
     [[62 23 7]
      [97 7 49]
      [36 80 51]
      [83 37 70]]
     [[ 5 86 12]
      [42 3 98]
      [79 23 12]
      [ 1 34 44]]]
```

3.7.2. Sinh mång số thực trong khoảng [0, 1]

```
#sinh ngẫu nhiên mảng số thực [0, 1]
a = np.random.rand(5)
print('Random 1-D array\n',a)
b = np.random.rand(3, 4)
print('Random 2-D array\n',b)
c = np.random.rand(3, 4, 3)
print('Random 3-D array\n',c)
Random 1-D array
 [0.97694795 0.58135609 0.37310049 0.04317114 0.95870681]
Random 2-D array
 [[0.20065188 0.77415168 0.01271068 0.54287947]
 [0.08131005 0.23991586 0.76875529 0.33362021]
 [0.47339329 0.53452209 0.41521402 0.81569097]]
Random 3-D array
 [[[0.45141181 0.80935643 0.9196085 ]
  [0.17274109 0.05948666 0.01011627]
  [0.08212584 0.88883691 0.30653759]
  [0.46800835 0.24948332 0.36816523]]
 [[0.31344616 0.52413104 0.87969277]
  [0.80528164 0.06993265 0.67356058]
  [0.82108591 0.58362639 0.01413421]
  [0.69432265 0.67462178 0.89112465]]
 [[0.96110129 0.2429993 0.2232738 ]
  [0.69637372 0.72374122 0.63525499]
  [0.06367548 0.87673229 0.18913645]
  [0.2968745 0.50298948 0.15396021]]]
```

3.7.3. Sinh mảng số ngẫu nhiên theo phân phối chuẩn Gaussian

Ta dùng hàm

Numpy.random.normal(loc, scale, size)

Trong đó

Loc: giá trị trung tâm Scale: độ lệch chuẩn Size: số phần tử trả về

```
a = np.random.normal(5, 0.5, 10)
print(a)

[4.94284102 5.0238746  4.69654707 4.59024079 5.34002763 5.35437726
     4.87984648 5.38341356 4.92519622 4.95704346]
```

3.7.4. Sinh ngẫu nhiên một giá trị từ mảng giá trị cho trước

```
#sinh 1 giá trị ngẫu nhiên từ mảng giá trị cho trước
a = np.random.choice([2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20])
print(a)
#sinh ma trận 3 x 5 ngẫu nhiên từ mảng giá trị cho trước
b = np.random.choice([2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20], size=(3, 5))
print(b)

4
[[ 2 20 18 14 4]
[12 16 8 6 18]
[ 2 2 2 16 14]]
```

3.8. Thay đổi giá trị của ma trận

Các giá trị trong ma trận là bất biến. Để thay đổi giá trị của ma trận ta làm như sau

```
#Tạo ma trận 5 x 5 với số 1
 A = np.matrix(np.ones((5, 5)))
 print('The matrix\n',A)
 np.array(A)[2] = 2
 print('Change values of third row with array\n', A)
 np.asarray(A)[2] = 2
 print('Change values of third row with asarray\n', A)
The matrix
 [[1. 1. 1. 1. 1.]
 [1. 1. 1. 1. 1.]
 [1. 1. 1. 1. 1.]
  [1. 1. 1. 1. 1.]
 [1. 1. 1. 1. 1.]]
Change values of third row with array
  [[1. 1. 1. 1. 1.]
  [1. 1. 1. 1. 1.]
 [1. 1. 1. 1. 1.]
  [1. 1. 1. 1. 1.]
 [1. 1. 1. 1. 1.]]
Change values of third row with asarray
  [[1. 1. 1. 1. 1.]
  [1. 1. 1. 1. 1.]
  [2. 2. 2. 2. 2.]
  [1. 1. 1. 1. 1.]
  [1. 1. 1. 1. 1.]]
```

3.9. Sinh dãy số theo khoảng cho trước

3.9.1. Dùng hàm arange

```
#tao 20 số nguyên từ 1 --> (n-1)
a = np.arange(1, 20)
print(a)
#tao 20 số nguyên từ 1 --> (n-1), mỗi bước tăng 2 giá trị
b = np.arange(1, 20, 2)
print(b)

[ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19]
[ 1 3 5 7 9 11 13 15 17 19]
```

3.9.2. Dùng hàm linspace

3.10. Index và slice

Quy tắc lấy Index trong ma trận

- Giá trị trước dấu ',' là số dòng
- Giá tri sau dấu ',' là số côt
- Muốn chọn một dòng hoặc cột cụ thể thì cần thêm dấu ':'

```
#slice
 a = np.array([(1, 2, 3), (4, 5, 6)])
 print(a)
 print('first row:', a[0])
 print('second row:', a[1])
 #indexing
 print('Second column:', a[:,1])
 print('first column', a[:, 0])
 print('First two values of second row:', a[1, :2])
 [[1 2 3]
  [4 5 6]]
 first row: [1 2 3]
 second row: [4 5 6]
 Second column: [2 5]
 first column [1 4]
 First two values of second row: [4 5]
```

4. GIỚI THIỆU PANDAS

- Là thư viện mở của Python
- Xử lý dữ liệu dạng bảng
- Pandas dựa trên tầng cơ sở Numpy
- Pandas xử lý dữ liệu chuỗi thời gian
- Dễ dàng xử lý missing data
- Dùng đối tượng Series xử lý data 1-chiều và DataFrame để xử lý data 2-chiều

5. CÀI ĐẶT PANDAS

pip install pandas

6. TÌM HIỂU ĐỐI TƯỢNG SERIES

Series là cấu trúc dữ liệu 1-chiều.

```
#Tạo pandas series từ list
 a = pd.Series([1., 2., 3.])
 print(a)
 print('First value:', a[0])
 b = pd.Series([1., 2., 3.], index=['a', 'b', 'c'])
 print(b)
 print('First value:', b['a'])
 #Tạo pandas series từ dictionary
 calories = {"day1": 420, "day2": 380, "day3": 390}
 myvar = pd.Series(calories)
 print(myvar)
 0
     1.0
 1
     2.0
     3.0
 dtype: float64
 First value: 1.0
     1.0
      2.0
     3.0
 dtype: float64
 First value: 1.0
 dav1
       420
 day2
        380
 day3
        390
 dtype: int64
```

7. TẠO ĐỐI TƯỢNG DATAFRAME

DataFrame là mảng 2-chiều có nhãn ở 2 trục

Chuyển đổi từ mảng dạng Numpy sang Pandas và ngược lại

```
#Numpy --> Pandas
h = np.array([[1, 2], [3, 4]])
df_h = pd.DataFrame(h)
print('DataFrame:\n', df_h)

#Pandas --> Numpy
numpy_h = np.array(df_h)
print('Numpy array:\n', numpy_h)

DataFrame:
    0   1
0   1   2
1   3   4
Numpy array:
[[1 2]
[3 4]]
```

Tạo DataFrame mảng 2-chiều có tên cột

```
dic = {'Name':['John', 'Smith'], 'Age':[30, 40]}
df_dic = pd.DataFrame(dic)
print(df_dic)

Name Age
0 John 30
1 Smith 40
```

```
#tạo mảng 20 x 4
r = np.random.randn(20, 4)
df = pd.DataFrame(r, columns=['so1', 'so2', 'so3', 'so4'])
print(df.head()) #in 5 dòng đầu tiên

so1 so2 so3 so4
0 0.178858 0.218294 0.366942 0.770592
1 0.731135 0.708960 2.175899 -1.195981
2 -1.629464 -0.065397 -1.408343 -1.072836
3 0.471061 0.497364 -1.481091 0.628187
4 0.031584 0.153133 2.494551 0.368162
```

Slice DataFrame

```
#tạo mảng 20 x 4

r = np.random.randn(20, 4)

df = pd.DataFrame(r, columns=['so1', 'so2', 'so3', 'so4'])

print(df.head()) #in 5 dòng đầu tiên

#chọn 1 cột

print('Chọn cột so1\n',df['so1'])

#chọn nhiều dòng

print('Chọn nhiều dòng\n',df[0:3])

#chọn nhiều cột

print('Chọn nhiều cột\n', df[['so1', 'so3']])

#chọn nhiều dòng, nhiều cột

print('Chọn nhiều dòng, nhiều cột\n', df.iloc[:3, :2])

#Xóa cột

df = df.drop(columns=['so1', 'so4'])

print(df)
```

7.1. Nối nhiều DataFrame

```
#Női 2 DataFrame
    df1 = pd.DataFrame({'Name':['John', 'Smith', 'Paul'],
                       'Age':[25, 30, 50]
                       }, index=[0, 1, 2])
    df2 = pd.DataFrame({'Name':['Adam', 'Smith'],
                        'Age':[26, 11]
                       }, index=[3, 4])
    df_concat = pd.concat([df1, df2])
    print('Concate two DataFrame\n', df concat)
    #Xóa những giá trị ở cột Name trùng nhau
    print('Drop duplicatevalues in DataFrame\n', df_concat.drop_duplicates('Name'))
    #Sắp xếp theo cột
    print('Sort values in DataFrame\n',df_concat.sort_values('Age'))
    #Đổi tên cột
    df_rename = df_concat.rename(columns={'Name':'Surname', 'Age':'Age_pupil'})
    print('Rename columns of DataFrame\n', df_rename)
Concate two DataFrame
        Name Age
      John 25
    Θ
    1 Smith
             30
             50
    2
      Paul
       Adam
             26
    4 Smith
             11
   Drop duplicatevalues in DataFrame
        Name Age
       John
              25
              30
    1 Smith
    2
      Paul 50
      Adam
             26
    Sort values in DataFrame
        Name Age
   4 Smith
             11
             25
       John
    3
       Adam
              26
             30
    1 Smith
             50
      Paul
    Rename columns of DataFrame
      Surname Age_pupil
        John
                     25
      Smith
                     30
    1
    2
        Paul
                     50
                     26
    3
       Adam
       Smith
                     11
```

7.2. Đọc dữ liệu từ CSV

Ta dùng sau để đọc dữ liệu từ CSV

```
pandas.read_csv(filepath_or_buffer, sep=',
',`names=None`,`index_col=None`,`skipinitialspace=False`)
```

Trong đó:

- filepath_or_buffer: Path or URL with the data
- sep=', ': Define the delimiter to use
- 'names=None': Name the columns. If the dataset has ten columns, you need to pass ten names
- 'index col=None': If yes, the first column is used as a row index
- 'skipinitialspace=False': Skip spaces after delimiter

```
#Đọc dữ liêu từ CSV
    path = '/content/sample_data/Salary_Data.csv'
    COLUMNS = ['YearsExperience', 'Salary']
    df_csv = pd.read_csv(path, skipinitialspace=True, names=COLUMNS, index_col=False)
    print(df csv.head())
    print(df csv.shape)
    df_csv1 = pd.read_csv(path, skipinitialspace=True, index_col=False)
    print(df_csv1.head())
    print(df_csv1.shape)
      YearsExperience Salary
    0 YearsExperience Salary
                 1.1 39343.00
    1
    2
                 1.3 46205.00
    3
                 1.5 37731.00
                  2.0 43525.00
    (31, 2)
      YearsExperience Salary
                  1.1 39343.0
    1
                  1.3 46205.0
    2
                 1.5 37731.0
    3
                 2.0 43525.0
                  2.2 39891.0
    (30, 2)
```

7.3. Gom nhóm dữ liệu DataFrame

Một số hàm tính toán theo nhóm như sau

- count
- min
- max
- mean
- median
- standard deviation

Để nhóm dữ liệu theo cột ta dùng hàm groupby() kết hợp hàm tính toán ở trên

```
#Gom nhóm dữ liệu trong DataFrame
path = '/content/sample_data/Fish.csv'
df_csv = pd.read_csv(path, skipinitialspace=True, index_col=False)
print(df_csv.head())
print(df_csv.groupby(['Species']).mean().head())
print(df_csv.groupby(['Species'])['Weight'].min().head())
print(df_csv.groupby(['Species', 'Height'])['Weight'].min().head())
 Species Weight Length1 Length2 Length3
                                            Height
                                                    Width
   Bream
         242.0
                    23.2
                             25.4
                                     30.0 11.5200 4.0200
0
                    24.0
                             26.3
1
   Bream
          290.0
                                     31.2 12.4800 4.3056
                    23.9
2
   Bream
           340.0
                             26.5
                                     31.1 12.3778 4.6961
3
  Bream
           363.0
                   26.3
                             29.0
                                     33.5 12.7300 4.4555
                   26.5
   Bream
          430.0
                             29.0
                                     34.0 12.4440 5.1340
           Weight Length1 Length2
                                          Length3
                                                    Height
                                                                Width
Species
Bream
        617.828571 30.305714 33.108571 38.354286 15.183211 5.427614
        154.818182 18.727273 20.345455 22.790909
Parkki
                                                  8.962427
                                                             3.220736
Perch
        382.239286 25.735714 27.892857 29.571429
                                                   7.861870 4.745723
Pike
        718.705882 42.476471 45.482353 48.717647 7.713771 5.086382
        152.050000 20.645000 22.275000 24.970000 6.694795 3.657850
Roach
Species
Bream
        242.0
Parkki
         55.0
Perch
           5.9
Pike
         200.0
          0.0
Roach
Name: Weight, dtype: float64
Species Height
Bream
        11.5200
                  242.0
        12.3778
                  340.0
        12.4440
                  430.0
        12.4800
                  290.0
        12.6700
                  390.0
Name: Weight, dtype: float64
```

8. BÀI TẬP

- 1. Tạo mảng 20 số nguyên ngẫu nhiên kích thước 3 x 3 có giá trị trong khoảng [0, 20]. Viết chương trình kiểm tra tất cả các phần tử trong mảng khác 0 (tìm hiểu hàm all của numpy)
- 2. Tạo mảng 20 số nguyên ngẫu nhiên kích thước 3 x 3 có giá trị trong khoảng [0, 20]. Viết chương trình kiểm tra tồn tại một phần tử trong mảng khác 0 (tìm hiểu hàm any của numpy)
- 3. Sinh viên tìm hiểu và viết chương trình sử dụng các hàm sau numpy.greater, numpy.greater_equal, numpy.less, và numpy.less_equal để so sánh 2 mảng 1 chiều, 2 chiều.
- 4. Viết chương trình tạo mảng gồm 10 số 1, 10 số 0 và 10 số 5
- 5. Viết chương trình tạo mảng số nguyên chẳn từ [30, 70]
- 6. Viết chương trình tạo ma trận đơn vị 3 x 3 (đường chéo chính bằng 1, các phần tử còn lại 0) (Tìm hiểu hàm identity của numpy)

- 7. Viết chương trình tạo mảng 10 phần tử trong khoảng [15, 55]. In các giá trị ngoài trừ phần tử đầu và cuối
- 8. Viết chương trình tạo mảng 20 phần tử trong khoảng [0, 20] và đổi dấu những số nằm trong khoảng [9, 15]
- 9. Viết chương trình tạo ma trận 3 x 4 và mỗi phần tử có giá trị [10, 21]
- 10. Viết chương trình tạo ma trận 10 x 10, các phần tử ở biên có giá trị 1, các phần tử bên trong có giá trị 0
- 11. Viết chương trình tạo ma trận 5 x 5, các phần tử ở đường chéo chính là 1, 2, 3, 4, 5. (tìm hiểu hàm diag của numpy)
- 12. Viết chương trình tạo mảng 3 x 3 x 3 và tính tổng theo mỗi dòng, mỗi cột. (tìm hiểu hàm sum của numpy)
- 13. Tạo 2 vector ngẫu nhiên 10 phần tử. Thực hiện inner product (np.dot)
- 14. Tạo ma trận A= 4 x 3 và vector y gồm 3 phần tử ngẫu nhiên. Thêm vector y vào từng dòng của ma trận A
- 15. Viết chương trình Pandas để cộng, trừ, nhân, chia 2 Series : [2, 4, 6, 8, 10], [1, 3, 5, 7, 10]
- 16. Viết chương trình Pandas chuyển đổi cột đầu tiên thành Series (Tìm hiểu thuộc tính ix của pandas)

	col1	col2	col3	
0	1	4	7	
1	2	5	5	
2	3	6	8	
3	4	9	12	
4	7	5	1	
5	11	0	11	
1st column as a Series:				
0	1			
1	2			
2	3			
3	4			
4	7			
5				

- 17. Viết chương trình Pandas sắp xếp theo cột của DataFrame 4 x 3 ngẫu nhiên
- 18. Viết chương trình Pandas thay đổi index của một Series (dùng pandas.reindex)

```
Original Data Series:
     1
     3
C
     4
D
     5
dtype: int64
Data Series after changing the order of index:
     2
     1
     3
     4
F
     5
dtype: int64
```

19. Viết chương trình Pandas tìm những phần tử trong Series x mà không có trong Series y (Tìm hiểu hàm isin của pandas)

sr1:

- 0 1
- 1 2
- 2 3
- 3 4
- 4 5

sr2:

- 0 2
- 1 4
- 2 6
- 3 8
- 4 10

Items of sr1 not present in sr2:

- 0 1
- 2 3
- 4 5
- 20. Tìm hiểu phép toán numpy.union1d, numpy.intersect1d (hội, giao) và viết chương trình minh họa 2 hàm này trên 2 Series x, y ngẫu nhiên có 20 phần tử
- 21. Viết chương trình Pandas thêm series y vào series x theo chiều dọc (vertical), chiều ngang (horizontal) (Tìm hiểu hàm append và concat của pandas)

Series x

0 0

- 1 1 2 2 7 7 8 8 9 9 Series y 0 p q 2 r 7 w 8 x 9 y dtype: object Thêm series y vào series x theo chiều dọc (vertical) và chiều ngang (horizontal): 0 1 00p1 1 q 2 2 r .... 8 8 x 9 9 y 22. Viết chương trình Pandas tạo và hiển thị dữ liệu DataFrame sau exam_data = {'name': ['Anastasia', 'Dima', 'Katherine', 'James', 'Emily', 'Michael', 'Matthew', 'Laura', 'Kevin', 'Jonas'], 'score': [12.5, 9, 16.5, np.nan, 9, 20, 14.5, np.nan, 8, 19], 'attempts': [1, 3, 2, 3, 2, 3, 1, 1, 2, 1], 'qualify': ['yes', 'no', 'yes', 'no', 'no', 'yes', 'yes', 'no', 'no', 'yes']} labels = ['a', 'b', 'c', 'd', 'e', 'f', 'g', 'h', 'i', 'j'] 23. Từ bài 22, cho biết 3 dòng đầu tiên 24. Từ bài 22, chọn cột 'name' và 'score' 25. Từ bài 22, chọn những dòng có attemps > 2 26. Từ bài 22, cho biết số dòng, số cột của DataFrame

- 27. Từ bài 22, cho biết những dòng có score là NaN (tìm hiểu hàm isnull của pandas)
- 28. Từ bài 22, cho biết những dòng có score trong khoảng (15, 20) (tìm hiểu hàm between của pandas)
- 29. Từ bài 22, cho biết những dòng có attempt > 2 và score trong khoảng (15, 20)
- 30. Từ bài 22, cho biết những thay đổi giá trị dòng 'd', cột score là 19 (tìm hiểu hàm loc của pandas)